

CLASA A V-A

1. Lectura

1.1. *Cartea - obiect cultural.*

1.2.1. Raportul dintre realitate și literatură.

1.2.2. *Textul și opera.* Opera literară.

1.2.3. *Structura operei literare.* Textul în proză. Ce se povestește: narațiunea; cine participă la acțiune: personajul (portretul fizic și portretul moral al personajului); cine povestește: naratorul. Modurile de expunere: *narațiunea, descrierea, dialogul.*

1.2.4. *Figurile de stil.* Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul.

1.2.5. Textul în versuri. *Versificația.* Versul și strofa. Rima.

1.3. *Textul*

1.3.1. *Texte literare* în proză și în versuri – populare și culte – aparținând diverselor genuri și specii. Specii obligatorii: schița și basmul.

1.3.2. *Texte nonliterare:* articolul de dicționar, reclama.

2. Practica rațională și funcțională a limbii

2.2. *Comunicarea scrisă*

2.2.1. *Procesul scrierii*

Părțile componente ale unei compuneri (actualizare). Așezarea corectă a textului în pagină. Elemente auxiliare în scriere (sublinieri, paranteze etc.). Semnele de punctuație: punctul, virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, semnul întrebării, semnul exclamării, cratima.

2.2.2. *Contexte de realizare*

Povestirea unor întâmplări reale sau imaginare. Transformarea textului dialogat în text narativ. Aprecieri personale referitoare la textele literare studiate (referitoare la personaje, figuri de stil, moduri de expunere etc.).

3. Elemente de construcție a comunicării

3.1. *Lexicul*

Vocabularul limbii române. Cuvântul – unitate de bază a vocabularului. Forma și conținutul. Cuvântul de bază. Cuvântul derivat. Rădăcina. Sufixe. Prefixe.

Sinonimele. Antonimele. Câmpuri lexico-semantice (aplicativ).

3.2. *Noțiuni de fonetică.* Sunetul și litera: corespondența dintre ele. Vocalele. Consoanele. Semivocalele. Grupurile de sunete (diftongul, triftongul). Hiatal. Silaba.

3.3. *Noțiuni elementare de sintaxă* (actualizarea cunoștințelor din ciclul primar). *Părțile gramaticii (morfologia și sintaxa). Propoziția și părțile de propoziție. Propoziția simplă și propoziția dezvoltată. Dezvoltarea unei propoziții simple. Propoziția afirmativă și propoziția negativă. Propoziția enunțiativă și propoziția interogativă. Fraza.

3.4. *Morfosintaxa*

3.4.1. *Verbul.*

Timpul, persoana, numărul (actualizare). Modurile personale și modurile nepersonale (recunoaștere). Timpurile modului indicativ: prezent, imperfect, perfect compus, perfect simplu, mai-mult-ca-perfectul, viitorul I. Verbele auxiliare: *a fi, a avea, a vrea.* Funcția sintactică: predicatul (actualizare). Predicatul verbal. Predicatul nominal (verbul copulativ *a fi* și numele predicativ).

3.4.2. *Substantivul.*

Substantivele comune și substantivele proprii. Genul. Numărul. (actualizare) Articolul. Articolul hotărât. Articolul nehotărât.

Cazurile substantivului

Nominativul. Funcții sintactice: subiect și nume predicativ.

Acuzativul. Prepoziția. Prepoziția simplă și compusă. Funcții sintactice: complement și atribut (fără precizarea felului).

Dativul. Funcții sintactice: complement (fără precizarea felului).

Genitivul. Articolul genitival (posesiv). Acordul în gen și în număr al articolului genitival cu substantivul determinat. Utilizarea corectă a substantivelor proprii în dativ-genitiv. Funcții sintactice: atribut (fără precizarea felului).

Vocativul.

3.4.3. *Substituți ai substantivului*

3.4.3.1. *Pronumele*

Pronumele personal: persoana, numărul, genul (actualizare). Formele accentuate și neaccentuate ale pronumelui personal. Funcțiile sintactice: subiect, atribut, complement.

Pronumele personal de politețe. *Formule reverențioase de adresare.

3.4.3.2. *Numeralul* *Numeralul cardinal.* *Numeralul ordinal.* Funcții sintactice: subiect, atribut, complement.

3.4.4. *Determinanții substantivului* *Adjectivul* Adjectivul propriu-zis și adjectivul provenit din verb la participiu. Adjectivele variabile (formele flexionare) și invariabile. Acordul cu substantivul în gen, număr și caz. Funcții sintactice: atribut și nume predicativ. Topica adjectivului.

3.4.5. *Părțile de vorbire neflexibile*

3.4.5.1. *Adverbul*

Adverbele de loc, de timp, de mod. Adverbele provenite din adjective. Funcția sintactică: complement.

3.4.5.2. *Interjecția.*

3.5. *Sintaxa propoziției*

3.5.1. *Predicatul.* Predicatul verbal (exprimat numai prin verb la moduri personale) Predicatul nominal (numai cu verbul copulativ *a fi*). Numele predicativ simplu și multiplu. Valorile sintactice și semantice ale verbului *a fi*.

3.5.2. *Subiectul* Subiectul exprimat (simplu și multiplu) și subiectul neexprimat (subînțeles și inclus). Părțile de vorbire prin care se exprimă subiectul (substantiv, pronume, numeral). Acordul predicatului cu subiectul în persoană și număr (actualizare).

Notă: Toate conținuturile din programele școlare ale claselor anterioare sunt incluse în programa curentă.

CLASA A VI-A

1. *Lectura*

1.1. *Cartea - obiect cultural.* *Structura cărții: cuprins, prefață, postfață, note.

1.2. *Teoria literară*

1.2.1. *Structura operei literare*. Modurile de expunere. *Narațiunea* (autor, narator, personaj; narațiunea la persoana a III-a și narațiunea la persoana I; subiectul operei literare, momentele subiectului; timpul și spațiul în narațiune). *Descrierea* (portretul literar, tabloul). *Dialogul* (mijloc de caracterizare a personajelor).

1.2.2. *Figurile de stil* (actualizare). **Antiteza**.

1.2.3. *Versificația* (actualizare). **Tipuri de rimă** (monorima, rima împerecheată, rima încrucișată, rima îmbrățișată). **Măsura**.

1.3. *Textul*

1.3.1. *Texte literare* – populare și culte – aparținând diverselor genuri și specii. **Opera epică**.

Opera lirică. Specii literare obligatorii: **pastelul, fabula, doina populară**.

1.3.2. *Texte nonliterare*: anunțul, știrea.

2. Practica rațională și funcțională a limbii

2.2. *Comunicarea scrisă*

2.2.1. *Procesul scrierii*

Organizarea unui text în funcție de destinație (scrisoarea, anunțul).

Semnele de punctuație: **punctul și virgula**, linia de dialog și **linia de pauză**. *Semnele ortografice*: cratima, **punctul ca semn ortografic**.

2.2.2. *Contextele de realizare*

Relatarea. *Oferirea de informații privind diverse aspecte ale realității înconjurătoare.

Motivarea unei opinii privitoare la textele studiate sau la fapte/persoane din realitate. Descrierea de tip tablou, de tip portret. Povestirea.

Rezumatul. Aprecieri personale referitoare la textele epice și lirice studiate.

3. Elemente de construcție a comunicării

3.1. *Lexicul* (actualizare)

Noțiunea de vocabular.

Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului.

a. *Derivarea* (actualizare).

Sufixarea. **Sufixele diminutive și sufixele augmentative**.

Prefixarea.

b. *Compunerea*.

Compunerea prin alăturare, subordonare și abreviere.

c. *Schimbarea valorii gramaticale* (conversiunea).

Substantive provenite din alte părți de vorbire. Adjective provenite din verbe la participiu.

Adverbe provenite din adjective și din substantive.

Familia lexicală (derivate, compuse, cuvinte obținute prin schimbarea valorii gramaticale). Câmpurile lexico-semantice (aplicativ). Sinonimele (actualizare).

Antonimele (actualizare).

Omonimele (omofone și omografe).

Arhaisme și regionalisme.

3.2. *Noțiuni de fonetică* (actualizare). Regulile de despărțire a cuvintelor în silabe.

Ortografia pentru despărțirea în silabe (inclusiv folosirea cratimei și a apostrofului).

3.3. *Noțiuni de sintaxă* (actualizare). Felul propozițiilor. Fraza. **Propoziția regentă. Elementul regent.** Coordonarea și subordonarea.

3.4. *Morfosintaxa.*

3.4.1. *Verbul –* (actualizare). *Verbele predicative și verbele nepredicative: copulative* (numai *a fi, a deveni*) și *auxiliare.*

Modurile personale: indicativ, **imperativ, conjunctiv, condițional-optativ. Timpuri.**

Modurile nepersonale: **infinitiv, gerunziu, participiu, supin.**

3.4.2. *Substantivul* (actualizare).

Substantivele defective de singular sau de plural. Substantivele colective. Cazurile și funcțiile sintactice ale substantivului.

3.4.3. *Substituți ai substantivului*

3.4.3.1. *Pronumele*

Pronumele personal.

Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv. Forme, cazuri și funcții sintactice.

Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.

3.4.3.2. *Numeralul* (actualizare). **Valoarea substantivală și adjectivală a numeralului.**

Numeralul cardinal și numeralul ordinal. Funcții sintactice.

3.4.4. *Determinanții substantivului*

Adjectivul (actualizare). Formele flexionare. **Articolul demonstrativ (adjectival).**

Gradele de comparație. Funcții sintactice.

3.4.5. *Părțile de vorbire neflexionare*

3.4.5.1. *Adverbul* (actualizare). **Gradele de comparație.** Funcțiile sintactice: **complement circumstanțial de loc, de timp, de mod, atribut adverbial.**

3.4.5.2. *Prepoziția* (actualizare). **Regimul cazual.**

3.4.5.3. *Conjuncția* (actualizare).

3.4.5.4. *Interjecția* (actualizare). **Interjecții predicative.**

3.5. *Sintaxa propoziției* (actualizare).

3.5.1. *Predicatul. Predicatul verbal și predicatul nominal* (numai cu verbele copulative *a fi* și *a deveni*).

3.5.2. *Subiectul*

Subiectul exprimat și subiectul neexprimat (subînțeles și inclus). Acordul predicatului cu subiectul.

Notă: Toate conținuturile din programele școlare ale claselor anterioare sunt incluse în programa curentă.

CLASA A VII-A

1. *Lectura*

1.1. Cartea - obiect cultural. Editura*. Colecția*. Asteriscul*. Subsolul de pagină*.

1.2. Teoria literară

1.2.1. *Structura operei literare*. Structuri în textele epice (***procedee de legare a secvențelor**, timp, spațiu, **modalități de caracterizare a personajelor**) și lirice (concordanța dintre forma grafică a poeziei și ideea transmisă de aceasta).

1.2.2. *Figurile de stil*. **Repetiția fonetică (aliterația)**. **Metafora**. **Hiperbola**.

1.2.3. *Versificația*. Tipuri de rimă. **Ritmul**. **Piciorul metric (bisilabic)**. **Tipuri de ritm (iambic și trohaic)**.

1.2.4. *Genuri și specii*. Genurile epic și liric. Specii literare obligatorii: **nuvela, imnul**.

1.3. *Textul*

1.3.1. *Texte literare* - populare și culte - aparținând diverselor genuri și specii.

1.3.2. *Texte nonliterare*: mersul trenurilor, *programul de spectacol.

2. Practica rațională și funcțională a limbii

2.2. *Scrierea*

2.2.1. *Procesul scrierii*. Alcătuirea planului unei lucrări pe o temă dată. **Organizarea și reorganizarea unui text propriu**. **Cererea**.

2.2.2. *Contexte și forme de realizare*

Prezentarea unui eveniment cultural (lansare de carte, vernisaj al unei expoziții, premiera unui spectacol de teatru, festivități de premiere etc.).

Descrierea unor personaje sau persoane considerate drept modele și motivarea opțiunilor.

Compuneri narative, descriptive și informative; inserarea dialogului în compuneri.

Comentarea unor secvențe din textele studiate; comentarea **semnificațiilor titlului**; rezumatul scris (actualizare), **caracterizare de personaj**.

3. Elemente de construcție a comunicării

3.1. *Noțiuni de sintaxă*

Raporturile de coordonare și de subordonare în propoziție și în frază.

3.2. *Lexicul*

Sensul cuvintelor în context.

Mijloacele de îmbogățire a vocabularului.(actualizare)

Derivarea (actualizare). Serii derivative (aplicativ).

Compunerea (actualizare).

Schimbarea valorii gramaticale sau conversiunea (actualizare).

Împrumuturile.

Pleonasmul.

Paronimele.

Categorii semantice (actualizare). Sinonime. Antonime. Omonime.

Cuvintele polisemantice. **Polisemia și omonimia**: asemănări și deosebiri.

*Unități frazeologice.

3.3. *Noțiuni de fonetică* (actualizare).

Folosirea corectă a accentului în limba română. ***Nume proprii greșit accentuate**.

3.4. *Morfosintaxa*

3.4.1. *Verbul* (actualizare). Alte verbe copulative: ***a ajunge, a ieși, a se face, a rămâne, a însemna, a părea***.

Diatezele: activă, pasivă (complementul de agent), reflexivă (pronumele reflexiv).

Modurile. Timpurile. Persoana. Numărul (actualizare).

Valori expresive ale verbului în diferite contexte (aplicativ).

Verbele personale și verbele impersonale. Propoziția fără subiect.

Locuțiunea verbală.

Funcțiile sintactice ale verbului și ale locuțiunii verbale la moduri personale (predicat verbal, predicat nominal), **la moduri nepersonale (subiect, nume predicativ, complement direct, complement indirect, complemente circumstanțiale, atribut verbal).**

3.4.2. *Substantivul* (actualizare).

Locuțiunea substantivală. Funcțiile sintactice ale substantivului și ale locuțiunii substantivale (subiect, complement direct, complement indirect, complemente circumstanțiale de de loc, de timp, de mod, **atribut substantival genitival, prepozițional, apozitional**)

3.4.3. *Substituți ai substantivului.*

3.4.3.1. *Pronumele* (actualizare)

Pronumele personal, posesiv, demonstrativ. Forme și cazuri.

Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât. Forme, cazuri și funcții sintactice.

Pronumele și adjectivul pronominal negativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.

Pronumele și adjectivul pronominal interogativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.

Pronumele și adjectivul pronominal relativ. Pronumele relativ compus *ceea ce*. Acordul pronumelui relativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.

Adjectivul pronominal de întărire (exerciții de acord).

Funcții sintactice ale pronumelor (subiect, nume predicativ, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de loc, de timp și de mod, **atribut pronominal genitival și atribut pronominal prepozițional**).

3.4.3.2. *Numeralul* (actualizare). □ **Alte tipuri de numereale.** Funcțiile sintactice ale numeralului.

3.4.4. *Determinanții substantivului*

Adjectivul (actualizare).

*Mijloacele expresive de redare a superlativului absolut în limba română actuală.

Locuțiunea adjectivală. Funcțiile sintactice ale adjectivului și ale locuțiunii adjectivale (atribut adjectival, nume predicativ).

3.4.5. *Părțile de vorbire neflexibile.*

3.4.5.1. *Adverbul* (actualizare).

Adverbele interogative, relative, *nehotărâte.

Locuțiunea adverbială.

Adverbele predicative și locuțiunile adverbiale predicative.

Funcțiile sintactice ale adverbului și ale locuțiunii adverbiale (complement circumstanțial de mod, de timp, de loc, atribut adverbial, **predicat verbal, nume predicativ**). **Adverbe fără funcție sintactică.**

3.4.5.2. *Prepoziția* (actualizare).

Locuțiunea prepozițională. Regimul cazual.

3.4.5.3. *Conjunția* (actualizare). Conjunțiile și **locuțiunile conjuncționale coordonatoare și ubordonatoare.**

3.4.5.4. *Interjecția* (actualizare).

Notă: Toate conținuturile din programele școlare ale claselor anterioare sunt incluse în programa curentă.

CLASA A VIII-A

1. *Lectura*

1.1. *Cartea - obiect cultural* (actualizare).

1.2. *Teoria literară*

1.2.1. *Structurarea operei literare*. Actualizarea - prin investigarea unor texte literare - a cunoștințelor referitoare la structura textelor narative (logica acțiunii, timpul, spațiul narațiunii). Relațiile dintre personaje.

Caracterizarea personajelor. Actualizarea, prin investigarea unor texte literare, a structurii textelor lirice. **Eul liric.**

1.2.3. *Figurile de stil* (actualizare). **Alegoria.**

1.2.4. *Versificația*. Măsura, rima, piciorul metric, ritmul, versul, strofa (actualizare). ***Versul liber.**

1.2.5. *Genuri și specii*. Genurile epic, liric și dramatic. **Opera dramatică: trăsături generale; lectură de text și vizionare de spectacol.** Specii literare obligatorii: **balada populară, romanul** (fragment). ***Scrieri SF.**

1.3 *Textul*

1.3.1 *Texte literare* - populare și culte - aparținând diverselor genuri și specii.

1.3.2 *Texte nonliterare*: texte publicitare, articolul de ziar/ de revistă.

2. *Practica rațională și funcțională a limbii*

2.2. *Scrierea* (actualizare)

Comentarea unor secvențe din operele studiate sau din texte la prima vedere, pe baza unor cerințe date. *Conspectul.

Textul argumentativ (susținerea preferințelor și a opiniilor).

3. *Elemente de construcție a comunicării*

3.1. *Noțiuni de sintaxă. Enunțul.* Fraza. Relațiile sintactice în propoziție și în frază (actualizare).

Cuvintele și construcțiile incidente. Punctuația lor.

3.2. *Lexicul* (actualizare)

Vocabularul fundamental și masa vocabularului. Dinamica vocabularului.

Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului (actualizare). Familia de cuvinte (actualizare).

Prefixoidele. Sufixoidele (ambele pe bază de aplicații)

Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului. Împrumuturile lexicale.
Neologismele. Evitarea greșelilor în utilizarea neologismelor.
Cuvântul și contextul. Sensul propriu (de bază și secundar) și sensul figurat.
Categoriile semantice. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Cuvintele polisemantice (actualizare).
Paronimele. Pleonasmul.

3.3. *Noțiuni de fonetică* (actualizare). *Valorile stilistice ale nivelului fonetic într-un text literar.

3.4. *Sintaxa propoziției și a frazei.*

3.4.1. *Predicatul și propoziția subordonată predicativă.*

Predicatul verbal și predicatul nominal (actualizare). **Predicatul nominal incomplet.** Probleme ale acordului (acordul după înțeles, acordul prin atracție).

Propoziția subordonată predicativă.

3.4.2. *Subiectul și propoziția subordonată subiectivă.*

Subiectul (actualizare).

Propoziția subordonată subiectivă. Natura elementului regent al propoziției subiective.

3.4.3. *Atributul și propoziția subordonată atributivă.*

Atributul (actualizare).

Propoziția subordonată atributivă. Exerciții de utilizare corectă a pronumelui relativ care introduce atributiva.

3.4.4. *Complementul direct și propoziția subordonată completivă directă.*

Complementul direct (actualizare). **Propoziția subordonată completivă directă.**

3.4.5. *Complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă.*

Complementul indirect (actualizare). **Propoziția subordonată completivă indirectă.**

3.4.6. *Complementele circumstanțiale și propozițiile subordonate circumstanțiale.*

3.4.6.1. Complementele circumstanțiale de loc, de timp, de mod (actualizare), **de cauză, de scop. Propozițiile circumstanțiale de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop.**

Notă: Toate conținuturile din programele școlare ale claselor anterioare sunt incluse în programa curentă.